

PREDICATORIULU

SATEANULUI ROMANU.

✠ SCRIERE PERIODICA ✠

PENTRU

PREDICI SI ALTI ARTICULI DIN SFER'A BESERICESCA.

Predica despre penitentia si rogatiune.

(Din omiliile santului Ioanu Chrysostomu.*)

Pastorii 'si mēna turmele sale de comunu pre unde sciu cā se afla pasiuni bune si grase, de unde apoi nu le mēna intr'altu locu pāna nu le-au pascutu de totu. Noi urmāmu esemplulu loru, si e a patr'a dī dejā de candu pascemu turm'a nōstra cu instruirea in penitentia si neci astadi nu o vomu mēnā dela acēst'a pentru-cā vedemu, cā aci e o pasiune buna, placere multa si folosu mare. Ramurile arboriloru, ce scutescu oile pre la amēdiadi de caldur'a sōrelui, nu le recreēza asia si nu le prestau o umbra asia placuta si binefactoria neci nu le invita la repausu cu atāt'a voia precum inaltia si recreēza cē-tirea s. scripturi animele triste si suferitorie, alinandu do-rerea cea aprigu ardiectoria si prestandu o mangaiare, care e mai placuta si mai recreatoria cā ori ce umbra. Acēst'a ne mangaiia nu numai candu perdemu averile ori pruncii

*) Avemu dela S. Ioanu Chrysostomu 9 omilie asupra acestui obiectu. Siese dintr'acestea suntu autentice, fora indoiala, in privinti'a celorualalte trei lucrulu inca nu e decisu. Cea din urma avendu inse multe trasuri caracteristice din elocinti'a lui Chrysostomu, — scrietorii adaugu de comunu si pre acēst'a la cele autentice, asia incātu dara resulta siepte „omilie despre pe-nitentia.“ Aci am alesu pre o a trei'a, precum se afla ordinate la Mont-Jaucon. Alt'cum ordinea in care le-a tienutu Chrysostomu e nesecura; numai despre a II-a si a III-a se scie, ca au fostu rostite dupa olalta. Incātu pentru

nostri, ori într'alte nefericiri, ci si in miserî'a, in carea ne arunca pecatul. Căci déca se impedecca si cade unu omu inferecatu in pecatu: conscientî'a 'lu mustra, pecatulu 'i vibréza mereu inaintea ochiloru, sarcin'a suferintiei 'lu apăsa in diosu si dorerea devine din dî in dî totu mai vehementa. Potu-se încercá cu mîile se-lu mangaie, pôte cà neci va primí mangaiarea loru; déca inse vine la berica si aude aci, cà multi santi au cadiutu si s'au scolaru si au primitu éراس demnitatea loru de mai inainte: se va departá de aci liniscitu si fórte mangaiatu. Candu une-ori in contra omeniloru, nu ne potemu spune de rosîne gre-sielele nóstre, si chiar' si candu le descoperimu acele, nu avemu neci unu folosu. Candu inse Ddieu ne admoniéza si misca anim'a nóstra, atunci a disparutu tóta intristarea, cu carea satan'a a implutu animele nóstre. Pentru ace'a s'au si consemnatu ratecirile santiloru, cá atátu cei pi cátu si cei rei se traga folosu din acelea. Căci peccatosulu nu-si perde curagiulu si nu cade in desperatiune, candu vede pre altulu cadiendu si éراس sculandu-se; dreptulu inse se face cu atátu mai zelosu si mai prevediatoriu. Candu vede dara cadiendu pre cei cu multu mai buni, invetiatu prin caderea loru, va fi cu atátu cu mai mare grigia pretotindenea si va lucrá cu prevedere multa. Asia dara virtuosulu va perseverá in virtute, peccatosulu se va desperá, pre cel'a nu-lu va poté clatiná nemicu, cest'a se va reintórce iute la ce'a din ce a cadiutu. Candu omulu mangaiia pre cei intristati si se pare cà aru fi mangaiati in catuva, éراس se intristéza de locu dupa ace'a; candu inse Ddieu ne întórce prin altii, cari peccatuiru, facura penitentia si se mantuiru si ne aréta bunatatea s'a asia,

loculu unde fura rostite se dá cu socotéla a fi Antiochi'a. Chrysostomu iá penitentî'a acum in întielesu mai largu acum in întielesu mai strinsu. Omili'a prima se incepe cu asocurarea despre iubirea cea intima ce o nutresce oratoriulu catra credintiosii sei, apoi trece la sentintî'a s. Pavelu: „cu dorere ve nascu pâna ce se va intipuí Christosu in voi“ (Gal. IV. 19), dice, cá Christosu dupa acést'a se pôte intipuí in chrestinu decuava nu s'a intipuitu dejá, trece apoi la tes'a lui principala: „cá omulu se se deprinda in fapte bune, se faca penitentia, se nu desepereze neci se fia neactivu — lenesiu. Lenea e rea, mai rea inse desperarea. Toti suntemu creati spre lucru; nelucrarea unuia strica

in câtu nu ne mai indoimú despre mantuirea nóstra: acést'a ne prestéza a buna-séma o mangaiare segura. Precum intendu naratiunile cele vechi celoru intristati de miserí'a peccatului mediulóce contra doreriloru: intocmai ni intindu si in pericolele de facia totu atâtea medilóce, déca numai voimú se le folosimú. De ni s'ar' confiscá tóta averea, de ni s'ar' atacá onórea, de amú fi pusi in catene si de ni-ar' bate cu vergi séu de ne-arú ajunge alte nefericiri: privindu la cei drepti, cari au suferitu si suportatu tóte acestea de locu ne vomú scí aflá intr'ensele. Alt'cum candu cineva e morbosu corporalmente si vede alti morbosi in giurulu seu, i se maresce inca morbulu, bá 'lu mai cuprinde si o bóla, carea mai inainte nu o avé. Asia 'si contrasera unii bóla de ochi, senguru numai prin ace'a, cà vediura pre altii bolindu de ochi. La morburile sufletului inse se intempla chiar' din contra. Déca cugetamú cu de-adinsulu la cei cari suferira de ból'a nóstra: acést'a ni pare mai suportavera. Pentru acést'a si s. Pavelu mangaiá pre credintiosi prin ace'a, cà amintesce nu numai de santii cei víi, ci si de cei morti. Càci scriindu catra Hebrei, cari se clatináu si impedecau: amintesce de Danielu, de cei trei teneri, de Eli'a si Eliseu, si dñce: „*Au astupatu gurele leiloru, au stinsu poterea focului, au scapatu de ascútítulu sabiei s'au ucisu cu petri, s'au batujocuritu si torturatu, s'au aruncatu in temnitia si in legaturi, au amblatu in cojóce si in piei de capra, fiendu in lipsa, necasiti, torturati, densii de cari lumea nú erá démna.*“¹⁾ Comuniunea acést'a a suferintieloru mangaiá pre cei nefericiti. — Precum e de nesuportavera nefericirea unui necasítu, pre care senguru 'lu ajunge nefericirea si nu se póte mangaiá

comunitatiei; peccatulu unui'a e o gangrena (canceru), ce consuma intregu corpulu.“ Pentru de a ferí pre credintiosi de desperare, aduce esemplulu incestuosului din Corintu. Cine a cadiutu, se se scóle! Ddieu intimpina pre peccatosu cu iubire. Parintele primesce cu iubire pre fiulu raticitu; peccatosulu inca e totu fiu, locuesce in cas'a parintelui seu, si e inca fratele fiului celui virtuosu. Ddieu face inca si mai multu, elu e pastorulu, care cérca oi'a cea perduta si pre umeri o duce cu bucuría la cas'a s'a.

¹⁾ Hebr. XI. 33—38.

in ace'asi: tocmai asia se usioréza necasulu prin ace'a, cà mai are si pre altii, cari patimescu impreuna cu elu.

Cá asia dara se nu perdemu rabdarea in necasuri, se ne tienemu cu deadinsulu de naratiunile s. Scripturi. Vomu aflá intr'ens'a multe esemple de pacientia. Comuniunea suferintieloru nu numai cà nu se va mangaiá ci vomu si invetiá cum se scapàmu de densele, cá se perseveramu dupa pacea recapatata in starea de mai inainte, si neci se ne coplesímu de lene neci se ne îngâmfamu de mandríá. Déca ne umilimu si ne aretamu pfi in nefericire — nu e mirare. Acést'a e firea ispitei, intristéza si o anima impetrita. Ci semnulu séu insusírea unui sufletu píu, care are pre Ddieu neintreruptu inaintea ochiloru e acést'a candu nu uitamu binefacerea — dupa scaparea de ispita — cum facurà Jidovii. Pentru ace'a i sí mustra profetulu cu cuvintele: „*Candu i' ucideá pre densii, atunci 'lu cautáu pre elu si se intorceau si manecáu la Ddieu.*“¹⁾ Moise sciá acést'a forte bine si i sí certá adese-ori: „*Déca ai mancatu si te-ai saturatu, pazesce-te, cá se nu uiti pre Domnulu Ddieulu teu.*“²⁾ Asemenea candu se dîce: „*Jacobi mancá si se ingrasidá si ingrosidá, si parasí pre Ddieulu, carele 'lu facú.*“³⁾ Santii nu merita admiratiune, pentru-cà remaserà asia pfi si intiepti sub sarcin'a suferintieloru, ci pentru-cà perseverarà in zelulu si pietatea loru dupa-ce trecù fortun'a si se facù linisce. Trebuie se admiramu calulu ce merge pre calea s'a fora frêu si zebala, candu inse merge infrênatu, nu e batatoriu la ochi, càci atunci mersulu lui regulatu nu se ascrie istetîmei lui ci frênului. Acést'a se póte dîce si despre sufletu; déca e liniscitu in frica, nu e mirare; dar' dupa-ce a trecutu ispit'a si dupa-ce fric'a nu ve mai tiene in frênu: atunci 'mi aretati intieptiunea sufletului vostru, si tóta moderatiunea vóstra. Dar' me temu, cà acusandu pre Jidovi, voiu certá tóta viéti'a si fienti'a nóstra. Càci rogu-ve, au nu erá spaciulu acestei beserice pré strimtu pentru multîmea ce se aduná in tóta

¹⁾ Ps. 78, 34. ²⁾ Deut. VI. 12. ³⁾ ibid. XXXII. 15.

diu'a atunci, candu eráu cercetati de fόμε, de ciuma, de grandina, de seceta, de focu si de navalirile dusmaniloru? Atunci domniá intieptiune, se despretuiáu cele pamentesci, nu se vedeá scumpete (avaritia), nu pofta de mariré, nu desfrenari, nu vre-o pornire neordinata, ba neci unu cugetu reu, ci cu toti aretáti lucruri de pietate: ve puneati pre rogatiuni, si pre lacrimi. Desfrenatulu se invetiá curatienia, doritoriulu de isbânda se intorcea spre impacare, scumpulu sêmtiá compatimire, maniosulu si superbulu se invetiá umilintia si blandetie. Dar' abia trecù man'fa lui Ddieu; abia trecù fortun'a si se facù linisce dupa sgomotulu marei, si éراس ne-amu apucatu de datinele de mai inainte. Tocmai acést'a predíceam eu neintreruptu in tempulu necasuriloru si prevesteam, dar' cuventele mele nu fura ascultate; ele disparurà din animele vóstre cá unu visu, cá o umbra, carea trece. Pentru ace'a me temu eu acum mai tare decâtu ori si candu, si ce díceam mai inainte me infrica acum mai tare, cá se nu ne contragemu unu reu mai mare, si cá Ddieu se nu ne cercetéze cu unu reu nevindecaveru. Càci déca capeta care pecatuesce desu — iertare dela Ddieu si nu trage altu folosu din acésta indurare, decâtu cà se reintórce la reutatea s'a; atunci Ddieu — preste voi'a s'a 'lu aduce la marginea prapastiei, 'lu nimicesce nelasându-i neci baremi tempu de penitintia — precum se intemplà lui Faraonu. Acest'a — esperiându marinimositatea lui Ddieu dupa antai'a, a dou'a, a trei'a, a patr'a si urmatoriele lovituri si netragându folosu din acést'a: s'a nimicitu cu totu cu imperat'ia s'a. Nu altcum o patîra Jidovii. Voindu Isusu ai perde si-a tramisu preste dênzii pedepsele cele mai infioratorie, f-i pregati ast' modu: „De câte-ori am vóitu se adunu pre fii tei — si n'ati vóitu — éca! se lasa vóua cas'a vóstra desiérta.“¹⁾

Eu me temu, cá se nu ne ajunga si pre noi asemené sórte, pentru-cà nu ne indreptamu neci prin nefericirea nóstra, neci prin a altor'a, si dícu acést'a nu numai catra

¹⁾ Luc'a XIII. 34, 35.

voi, cari sunteti de facia, ci si catra acei'a, cari imprastiatii pre la lucrurile lor — nu-'si mai aducu aminte de necesurile lor de mai inainte; o dîcu catra acei'a, pre cari f' certu si mustru fora incetare, cá si dupa trecerea suferintieloru se remana in animele vóstre aducerea aminté de acelea, cá noi aducîndu-ni aminte de binefaceri, se multiamimu lui Ddieu, care ni tramite tóte aceste.

Acést'a e, ce v'am dîsu atunci si vi repetu voue si prin voi celor'alalti. Se urmàmú santíloru, cari nu s'au umilitu prin suferintie neci s'au inaltiatu prin fericire, ce'a ce se intempla astadi cu multi omeni. Acesti'a suntu cá nisce luntiri usióre, cari aruncate fiendu de tóta fortun'a in adîncime — se gaurescu in fundu. Adese-ori ne-a aruncatu in prapastia saraci'a, ce ne apésa; urmà avutí'a, si éca! ne inaltíáramu, ne napadí cea mai mare sumetfa. Pentru ace'a ve rogu, postpuneti tóte, si cautati mantuirea sufletului vostru! Déca cu acest'a stati bine, vina ori-ce nenorocire, fómete séu morbu, defaima séu perderea averei, séu ori-ce alta: va fi usioru de suportatu pentru porunc'a si speranti'a, ce o avemu in Domnulu. Candu inse sufletulu nu se afla intr'o stare placuta Domnului: adunese averile de tóte partile, fia binecuventare de prunci. se avemu la dispositiune tóte vistieriele: vomu semtf si ne vomu coplesí de sute de mfi de suferintie si grigie.

Se nu amblamu dupa averi, se nu ne aperamu de saraci'a, ci inainte de tóte se grigîmu de sufletu, cá se ni-lu pregatimu bine si pentru acést'a viétia, si pentru caletorí'a in cea eterna. Cáci e scurtu tempulu pâna candu fia-care dintre noi avemu se danu séma. Si candu vomu stá la infricosiatulu judetiu cu faptele nóstre: atunci vomu vedé cu ochii proprii ici lacrimile orfaniloru, colo desfrénarile cele rusfnóse, cu cari ne-amu petatu sufletulu; ici suspinele veduveloru, colo daolirile saraciloru, despoiarea celoru lipsiti, si nu numai acestea si tóte ce suntu asemené acestor'a, ci vomu vedé tóte gresielele ce amu facutu, cáci „*elu este judecatoriulu cugeteloru si gándureloru ani-*

mei“¹⁾, si éراس: „*elu cérca animele si rerunchii*“²⁾ si resplatesce fia-carui dupa faptele sale. Acést'a nu o dícu numai celoru ce 'si petrecu viéti'a in valurile lumei, ci si celoru ce locuescu pre dealuri si ducu o viéti'a singurateca, pentru-cà au nu numai se 'si pazésca corpurile curate de tóta necuratiéni'a, ci se-si scutéscá si sufletele de tóta avariti'a satanica. Cáci Ap. Pavelu agraesce nu numai pre muieri, ci si pre barbati si pre intrég'a beserica, candu díce, cà unu omu, care vré se fia verguru, se fia curatu la corpu cá si la sufletu. Intr'altu locu se díce: „*aretative corpurile vóstre cá vergura curata*.“³⁾ Cum curate? „*Cari n'au péta séu sbêrcitura*.“⁴⁾

Asia eráu sî vergurele cele cu lampele stinse, vergure numai cu corpulu si nu si cu sufletulu. Desí nu le corupsese neci unu barbatu, le a desonoratu poft'a dupa bani. Corpulu loru erá curatu, sufletulu inse desfrênu — cople-site fiendu de cugete rele, de pofta de bani, de neindurare, mania, invidia, lene, lasítate si sumetia, care intunecáu tóta splendorea verguriei loru. Pentru acéu díce s. Pavelu: „*O vergura se fia santa cu corpulu si cu sufletulu*“⁵⁾ si éراس „*cá se aduca o vergura curata lui Christosu*“⁶⁾ cà-ci precum se desonoréza corpulu prin desfrênu, asia se macula sufletulu de cugete hulitorie, de invetiaturi ratecite si de porniri necuveninciose. Cine dice: eu sum verguru cu corpulu si in sufletu invidieza pre fratele seu, acést'a nu e verguru, cà-ci macul'a invidiei a petatu verguri'a sa. Tocma asia de pucinu e verguru care ambla dupa marire desiérta, cà-ci despretiulu facia cu altii i-a petatu verguri'a sa, cà-ci delocu ce a intratu in sufletulu seu acést'a pornire, a nimicitu verguri'a s'a. Ma, cine despretiuesce pre fratele seu e mai multu unu ucidiétoriu decâtu verguru: scurtu ori ce patima reutatioasa a sufletului strica curatiéni'a lui. Pentru acést'a esiléza s. Pavelu tóte aceste cugete reutatiose si ne indémna a fi vergure curate

¹⁾ Evrei IV. 12. ²⁾ Psalm. 7. v. 10. ³⁾ I. Corint. VII. v. 34.

⁴⁾ Efes. V. 27. ⁵⁾ I. Corint. loc. cit. ⁶⁾ Efes. III. 27.

in acel'asi intielesu, cá se nu primimu in sufletulu nostru neci unu cugetu, care e contrariu curatieniei lui.

Ce se dícemu în contra? Cum amu poté cascigá îndurare? cum ni-amu poté mantuí — vi voiú spune. Se ne rogamu neintreruptu in animele nóstre si se ne însu-símu fruptele acestor'a — umilinti'a si blandetiele, càci se díce: „*eu sum blandu si umilitu cu anim'a — si veti aflá repausu sufleteloru vóstre*“ ¹⁾ si érase „*sacrificiulu lui Ddieu: spiritu umilitu, anim'a infrânta si umilita Ddieu nu o va urgisi.*“ ²⁾ Nemicu nu iubescce Ddieu mai tare cá o anima blânda, umilita si multiamitoria. Insémna-ti acést'a crestine, si candu te ajunge vre-o nefericire si 'ti causéza necasu, nu 'ti cautá scaparea la omeni si la ajutoriulu pamentescu, ci te inaltia in cugetulu teu la mediculu sufletului teu. Càci numai acel'a póte vindecá anim'a „*care ne-a facutu anim'a nóstra si pricepe faptele ei*“ ³⁾; elu póte intrá in cugetele si atinge sufletele nóstre. Déca nu va atinge acest'a anim'a nóstra, in desiertu si superflú e totu ce ne vine dela omeni; candu inse ne mangaia si incuragiéza densulu, — causéze-ne atanci ómenii ori-ce neplacere, nu ni va poté stricá neci câtu e negru sub unghia. — A intaritu densulu curagiulu nostru: nemicu 'lu va mai clatiná. Sciendu acést'a iubitiloru, se ne indreptamu totu-deaun'a catra Ddieu, carele póte si sí voiesce se puna capetu suferintieloru nóstre. Candu voímu se rogamu pre omeni de ceva. trebue se ne indreptamu mai antaiú catra portari, se ne rogamu de domestici si lingusítori si se ne batemu multu petiorele in cóce si in colo. La Ddieu e inse alt'cum. Pre densulu 'lu potemu rogá fora mediulocitoriu si se implinesce rogarea fora spese si bani. Trebue se eschiani numai in anim'a t'a si se versi lacrimi, se mergi numai dreptu si se va lasá a se miscá. Candu rogamu pre vre unu omu de ceva, ne tememu adese-ori cà unu inimicu ori amicu séu contrariu va audí ceva despre ace'a, séu altu ceneva va bate dob'a si va face desierte ro-

¹⁾ Mat. XI. 29. ²⁾ Ps. L. v. 19. ³⁾ Ps. XXXIII. 15.

garile n6stre; inse la Ddieu asia ceva e cu nepotintia. Candu voiesci a me rogá de ceva — d6ce elu — vino senguru, candu nu e nimene de facia „*intra in camer'a t'a si incuicandu us'a ta, r6ga-te Tatalui teu ce vede in ascunsu, si Tatalu teu celu ce vede in ascunsu, va resplat6 t6e la aretare*“ ¹⁾ cugeta la ac6st'a on6re nemesurata! — Candu me rogi — d6ce — se nu te v6da nimene; candu te voiu onorá eu pre tine, t6ta lumea se fia martur6a acestei resplatiri. Se ne tienemu dara de ac6st'a si se nu ne rogamu, cá se ne v6dia altii, ne dá resbunare contra dusimaniloru nostri, neci se-i prescriemu lui modulu ajutoriului. Cáci déca spunemu noi impregiurarile n6stre procuroriloru si advocat6iloru la tribunalele lumesci si li lasamu loru cu totulu modulu aপরারei n6stre, cu cátu mai tare trebuie se procedemu noi asia cu Ddieu? — I-ai descoperitu dorinti'a t'a si i-ai spusu suferinti'a t'a? — nu-i prescrie cum se-ti ajute. Elu insusi scie mai bine, ce e bunu pentru tene. Suntu multi, cari se r6ga de o m6tia de lucruri si d6cu: Dá-mi D6mne sanetate, inmultiesce-mi averea, resbuna-me contra dusmaniloru mei; dar' t6te aceste suntu cereri f6rte nebunesci. Deci t6te aceste trebuie se le lasamu si se ne rogámu cá vamesiulu: „*Ddieule indura-te spre m6ne peccatosulu!*“ ²⁾ Scie elu cum se te ajute. Cáci: „*cautati mai antaiu imperat6a lui Ddieu, si t6te cele-alalte voru prisos6 v6ue!*“

Se tienemu dara tare si cu anima infránta invetiaturele intieptiunei, se ne batemu peptulu cá vamesiulu acel'a si atunci vomu si capetá de ce ne rogamu. Candu inse ne rogamu maniosi si fora voia, atunci ne espunemu pre noi ins6-ne man6ei si urei lui Ddieu. Se ne umilimu cugetele n6stre si se ne infrangemu animele n6stre si se ne rogamu pentru noi si pentru cei ce ni-au vatematu pre noi. Déca voiesci se cascigi pre jude cá se te ajute si se fia pre partea t'a, nu-lu provocá contra unui dusmanu; cáci e datin'a acestui jude a ascultá mai virtosu pre a-

¹⁾ Mat. VI. 6. ²⁾ Luc'a XVIII. 13.

celi'a, cari se róga pentru dusmanii lor, cari uita vatemarile si nu tienu manía pre contrarii lor. Cu câtu de-prinde cineva mai multu modulu ultimu de lucrare, cu atâtu mai tare va fi Ddieu contr'a acelu'a, déca nu va face penitentia.

Aveti grigia dara fratileru! Cá se nu ne vatemamu indata ce ne vatemala dusmanii nostri, si se nu ne mahnimu preste ace'a, ci se multiamimu, se ne portamu intielectiesce si se acceptamu ajutoriulu lui Ddieu. Dar' apoi óre nu ne-ar' poté dá nóue Ddieu bine fora de a ne rogá? nu ne-ar' poté dá o viétia fora doreri si grigia? ambele le face spre binele nostru. Càci pentru-ce se apropia cu amaratiune si nu se aréta de graba cu ajutoriulu seu? Pentru-ce? Cá se ne luàm mereu refugiulu la ajutoriulu seu si se ne rogamu de scutulu seu. Pentru ace'a suntu dorerile corpului, pentru ace'a crescerea diforma, pentru ace'a fometea, cá se ne alipimu pururea in necasurile nóstre de densulu si se mostenimu prin suferintie temporali mantuirea eterna. Asia dara se-i multiamimu si pentru ace'a, fiendu-cà elu curéza in díverse moduri si promovéza binele sufletului nostru. Déca omenii ne facu ceva bine sí i vatemàm mai tardû si preste vointi'a nóstra: ni imputa binefacerea lor, asia câtu multi dorescu a nu fi primitu neci o binefacere. Altucum stà lucrulu la Ddieu, Déca nu'lu onoram ori 'lu vatemamu si dupa binefaceri, ênce se justifica inaintea nóstra sí dà celoru cari 'lu vatemara contu despre portarea lui dîcûndu: „*Poporulu meu ce ti-am facutu sí cu ce te am vatematu canduva?*” ¹⁾ Dênsii nu voira a-lu numí Ddieu, elu inse nu incéta a-i numí poporulu seu. Dênsii abdîsera de domní'a lui, elu inse nu négã ci i trase la sine dîcûndu: „*Poporulu meu ce ti-am facutu? 'Ti sum spre greutate seau dora te-am vatematu? Tu nu poti respunde nemicu la ace'a. Si chiar' se fi facutu acést'a, n'ar' fi trebuitu se te redici in contra mea; càci care fiu este, pre carele tatalu nu'lu cêrta?*” ²⁾ Dar' neci acést'a nu o poteti

¹⁾ Mich. VI. 3. ²⁾ Evr. XII. 7.

díce. Si érase: „*Ce au aflatu parintii vostri nedreptu in mine?*“ ¹⁾ Cátu de mare si démna de mirare nu e intrbarea acést'a? Elu voiesce a díce cu acést'a: Ce am pecatuitu? Asia vorbesce Ddiu catra omeni. Ce am pecatuitu? Domnii nu lasa neci barem pre servitorii loru a o dice acést'a. Elu nu díce, ce am pecatuitu contra vóstra, ci contra parintiloru vostri. Voi nu ve poteti escusá neascultarea si inimiti'a vóstra cu ace'a cà le-ati eredítu dela strabunii vostrii, cà-ci acestor'a nu le am datu ansa a se plange preste grigi'a mea, neparasindu-i neci in lucruri mici neci in mari. Elu nu díce numai: „Ce nedreptate suferira parintii vostri din partea mea,“ ci: „ce au aflatu;“ ei cercara tempu indelungatu; in anii cei multi ai domniei mele si pusera tóta ostenél'a pentru de a aflá, si totusi nu aflara nemicu in contra mea.

Pentru acést'a se ne luamu cu diligentia refugiulu la dênsulu, se cercamu mangaiare la densulu in tóta amariunea, — mantuirea sí darulu seu in ori ce stare mastera a nóstra — ajutoriulu seu in tóta ispit'a nóstra. Fia câtu de mare miseri'a, fia câtu de apesatoria suferinti'a, elu tote le póte aliná si schimbá! Indurarea s'a ne va dá nu numai acést'a, ci tóta incredintiarea, tóta puterea, onorea binele trupescu si fericirea sufletésca, sperarea si darulu de a nu pecatuí. Se nu murmuramu asia dara cá servi nemultiemitori si se nu ne plangemu contra Domnului, ci se-i multiemimu si se tienemu pecatulu de uniculu reu adeveratu. Déca vomu fi asia, atunci nu ne va ajunge neci morbu, neci miseria, neci intristare, neci crescere diforma: nemicu din aceste ce numeramu intre rele, ci vomu gustá o placere adeverata si curata si vomu fi partasi bunureloru fiitorie prin darulu si iubirea Dlui nostru Is. Chr., carui'a onore se cuvine impreuna cu Tatalui si Spiritului santu in veci veciloru. AMINU.

V. Gr. Borgovanu.

¹⁾ Jer. II. 5.

OPULU REDEMPTIUNEI.

Dedusu din

**Nascerea, viéti'a, evangelisarea, patim'a, mortea in-
vea si înaltarea la ceriu a Dlui N. Isusu Christosu.**

Tractatu istorico-dogmaticu, prelucratu de Silviu B. Sohorc'a.

II. Nascerea, prunci'a, junéti'a lui Christosu.

Erá nóptea tardîu. — Doi straini, unu barbatu si o
muiere, ambláu pre stradele Betleemului. Erau fórté obo-
siti in urm'a unei caletorie îndepartate. Candu si candu
'si stergeau sudorile si pulberea de pre faciele necajite.
Au batutu de repetîte-ori in mai multe usi rogandu-se de
încortelare, inse îndesiertu, pentru-cà, îndata-ce se deschi-
deá ver-un'a abia de diumetate, — si erau priviti întru
seraci'a loru — se reînchidea remanendu totu pre stradele
întunecóse. — Acesti despretiuiti erau totusi cei mai ino-
centi si mai santi dintre locuitorii Judeei, — erá Josifu si
Pré curat'a Maria.

Stradele deveniáu totu mai întunecóse, totu mai soli-
tare, tóte erau în linisce si numai cea mai nobila pare-
chia cercá îndarnu odihn'a. Dorere, cà descendentii lui Da-
vidu in cetatea stramosiloru nu-'si aflara nece baremi unu
cuartiru de nópte! Mersera in urma afora de pórt'a ceta-
tiei, dupa-ce au vediutu, cà in Betleemu e înghiatiatu ori-ce
semtiu de compatimire, parasira locuinti'a omeniloru, —
cercara locuinti'a animaleloru.

Aici veni Fiiulu lui Ddieu pre lume, ér' mam'a sa, în-
velindu-lu in scutece, l'a pusu in iesle.

* * *

Fora voi'a mea mi se opresce pucinu cugetulu spre
acestu insemnatu momentu. — Trebuie se me uimescu preste
iubirea cea mare alui Domnedieu facia de omu; càci nu-
mai *iubirea* a pogorîtu pre Fiiulu Celui Pré Inaltu de pre

tronulu Maiestatiei S'ale in acésta vale de lacrimi; *iubirea*, l'a silitu de a schimbá marirea ceresca cu miseri'a grajdului.

Elu, pre carele ceriulu si pamentulu nu 'lu potu cu-
prende, se lasa a se închide in ieslea staulului, numai pen-
tru-cá se ne deschida noue ceriulu; se lasa legatu in fa-
sîa numai cá pré noi se ne pota deslegá de legaturele Sa-
tanei si se ne cascige libertate; 'si începe vietî'a între brute,
cá noi se potemu fî numerati între cetele angeriloru; vene
pre lume in tenebrositatea noptii, cá noi se încetamu de
a mai fî fîi ai întunerecului; voiesce cá seraci'a se fîa ca-
leusulu vietiei s'ale, cá noi se cascigamu avutiile celea veci-
nice; rabda gerulu, cá se departeze dela noi recél'a animei
si se ne incaldimu de radiele luminei de susu; plange cá
unu pruncu seracu, pentru-cá noi nu voimu a plange preste
pecatele nóstre. Oh! pretiuiti picuri de lacrimi! Voi sun-
teti nuncî — nenumeratiloru picuri de sange, ce s'au ver-
satu din santulu trupu spre curatîrea nóstra; voi sunteti
acé'a apa miraculósa spre bai'a renascerei nóstre; voi sun-
teti margaritarii nestimati pentru cunun'a nemorii'e nóstre!

* * *

Asiadar' Mantuitoriulu s'a nascutu. L'am vediutu cá
pre unu pruncu seracu in iesle. Se vedemu si momentele
ulterióre, baremi din celea mai însemnate. Pentru o mai
buna precisiune le vomu împartî in deosebite puncte.

1. *Pastorii*. Pre campiele, pre cari odeneóra Davidu
cá pruncu 'si pascea oile, acum nesce pastori padiáu tur-
mele, (de mnei, oi, boi etc.) cari erau menite pentru sa-
crificiulu templului din Jerusalemu.

Acesti pastori erau seraci de bunuri lumesci, dar' avuti
in virtute; trupulu loru erá acoperitu de vestmente dure,
dara sufletulu loru erá învestmentatu in lili'a curatieniei;
pielea manelor sale erá dura de lucru, dara anim'a loru
aveá delicatétî'a inocentiei pruncesci; starea loru de diosu
i faceá desconsiderati antea ómeniloru miopi, dara mari ina-
ntea celui atote-sciutoriu, pentru-cá ei s'au invrednicitu

mai antaiu de-a'si face omagiile sale inaintea regelui cerescu.

Cu privirea inocenta a primului pastoriu — Avelu — se uitáu spre stele rogandu-se cu Isai'a: „ceriuriloru, — rouratî-ne pre celu dreptu!“

Si éca angerulu Domnului sta inaintea loru, si le dîce: „*Ve vestescu bucuria mare; astadi vi s'a nascutu Mantuitoriu, Christosu Domnulu, in cetatea lui Davidu si acest'a va fi semnulu: veti aflá prunculu infasiatu in iesle;*“ si deodata o multime de cete ceresci laudandu pre Domnedieu strigau: „*Marire intru cei de susu lui Ddieu, pre pamentu pace, intre omeni buna-voire.*“

Candu s'a întrupatu regele angerilou, angerii, servii sei, — înca s'au aretatu ómeniloru în modu vediutu si candu pamentulu a primitu pre celu necuprensu de intregu universulu — ceriulu înca s'au plecatu spre elu cu tóte poterile sale salutandu-lu cá p'unu frate. Si acésta bucuría a angeriloru a inspiratu si pre bunii pastori. „Haideti la Betleem, — dîsera, — se vedemu ce s'a templatu si ce ni-a facutu nóue Domnulu.“ Indata fura la loculu cautatu si au aflatu pre Josifu si pre Mari'a si prunculu jacendu in iesle. — Aici 'si manifestara ei credenti'a cea statornica, pentru-cà aflara numai unu pruncu seracu departe de a posedé si numai unu radiu de acea stralucire, in carea li s'a aratatu loru angerulu. Giuru impregiuru ochiulu loru nu intempinà decatu misería; *si totusi ei crediura sî începura a se rogá.*

2: *Circumcisiunea.* Precandu Mantuitoriulu imbracà prin nascerea sa chipulu servului preste totu, pre atunci prin circumcisiunea sa intrà mai de-aprópe in poporul celu alesu, pentru-cà acestui'a i s'a facutu mai de-aprópe promisiunea: „Din Israel vá vení mantuirea.“ — „Si dupa trecerea aloru 8 díle s'a taiatu prunculu impregiuru, s'a numitu Isusu, precum mai ânte a dísu angerulu.“ — Éta dara Fiulu Celui Pré Inaltu, asemenea unui pruncu de Judeu se supune legeri celei rigide. Intemeiato-

riulu Legei-nóue inca suscepe semnulu celu dorerosu a Test. vechiu!

Aici a cursu mai antaiu sangele Domnedieu-omului cá prim'a jertfa a redemptiunei nóstre; aici semtí elu cea de antaia dorere in membrele sale cá nunciu la celea crâncene si nenumerate, ce-'lu asceptáu; aici a gustatu elu mai antaiu din potirulu patimei, cei l'a intinsu Tatalu.

3. *Filosofie.* Mantuitoriulu nu erá a se aratá numai poporului judeu ci intregi omenime. Acésta se vede chiar' si din nascerea sa. Prelanga omagiale de inchinatiune a pastoriloru judei, — se mai adausera si din partea paganiloru prin cei 3 filosofi „dela resaritu.“ Din intemplantarea cunoscuta dela evangelisti, — deducemu urmatóriele: filosoffi ni se representéza cá unu simbolu alu *credentiei* si *sperantiei*. Ei *crediura* statornicesce nunciului cerescu — *stelei*, si urmarindu-o *sperara* a 'si stemperá dorenti'a cercetarei loru. Desí in capital'a Judeei, la intrebarile loru dupa *stea*, — audiáu ei resunete de indoiela, ba si de batjocura, totusi ei purceseru mai departe fora pregetu. *Credenti'a* loru erá statornica, *speranti'a* neclatinavera.

Ajunsera la pruncu; 'lu aflara in miseria, dara nealterati 'si pléca genunchii si i jertfescu.

Cum da de golu portarea filosofiloru — pre a multoru crestini, cari seau cá tienu a fí pré lungu drumulu pana la baserica, seau cá li se pare pré lungu tempulu pana ce se afla in baserica, seau cá credu crestinesce inse traiescu in modu necrestinescu, seau cá prin esemplele necredentiosiloru — scapeta din credentia, seau cá prin pucina suferintia se slabescu in sperantia, nu credu in *Próvedentia*.

In Herode se vede *omulu egoisticu*, care sacrifica ori-ce interese pentru ajungerea planuriloru sale reutatióse.

In Archierei si Carturari vedemu pre acei nefericiti, cari nu voiescu a primí prelunga ace'a ce nu cunoscú superficialiter si alte argumente mai têmeinice, ci mortísiu tienu la iscódele loru remanendu sclavii ignorantiei! Filosoffi se luminéza si credu in stéu'a ceresca — si ei nu voiescu a primí stéu'a *credentiei*, filosoffi i aducu *auru*, sim-

bolulu celui ce are puterea, — si anim'a loru remane si mai departe împetrta si nu voru a primí pre împetratu tuturor; filosofii i aducu *tamaia* cá unui Ddieu, si ei nu aprendu tamai'a cugeteloru celor bune; filosofii i aducu *smirna* cá celui, *ce nu a vedutu putrediunea*, si éca ei remanu totu in putrediunea nepasarei!

* * *

S. Scriptura (Mat. 2. 1.) numesce pre acesti filosofi „magi,” sub carea numire se intielegéu barbati invetiati din cast'a preotiésca a Persiloru, — (astronomi,) — cari erau consiliarii regelui, instructorii principiloru. Magii se bucurau de o onóre deosebita la Persi, si, dupa scrietoriulu Philo, însisi regii trebuiau a se întroduce in artea magiei, ba neci nu puteau amplectá demnitatea regale, — pana-ce nu erau bene-deprensi in magia.

Ei in traditiunea crest. se numescu si *regi, crai*; si acésta numire li s'a datu, parte pentruca profeti'a Isaiei (60, 1), unde díce cá inaintea unsului Domnului toti regii pamentului se voru închiná, se referesce ad litterum la ei; parte cá ei au venitu cá tramisi regesci, in numele regelui.

Relative la stea suntu deosebite pareri. Unii, cá s. Aug., Toma dela Campu, tíenu a fi creatu Ddieu atunci o noua stea, carea pana atunci nu a esistatu; altii tíenu a fi fostu una cometa, seau unu meteoru pana-atunci nevedutu. Traditiunea vechia judaica aduce venirea Messiei in legatura cu aratarea unui semnu pre ceriu in forma de „*pesce*.”

Renúmitulu astronomu *Kepler* (secl. 17) a demustratu in unu modu minunatu, cá in a. 747 a. U. C. (adeca chiaru anulu nascerei Domnului) planetii Saturn si Jupiter prin o conjunctiune de 3 ori s'a aratatu pre ceriu in forma de pesce (in Juniu, Augustu, si Decembre.) „Si o astfelu de observare astrologica neindatenata, — díce insusi Kepler, — a trebuitu se misce si pre magii Persiloru;” si dupa regulele astronomice, ce alta au urmaritu ei, „*decatu unu temperamentu de cea mai mare ponderositate?*”

Apoi si ace'a se presupune, că Persii aveau cunoștințe despre profetiele messiane de pre timpul captivității babilonice. Se știe că prof. Daniele a ajuns de a fi presedintele consilierilor regesci (adeca a magilor), și așa șiau ei despre ace'a, că o se vena unu Messi'a, carele se fericésca tóte popórale. Ei credeau, după calculul săptămânilor lui Daniele, că ace'a *constelațiune* e semnulu venirei „*noului rege*”; și plecara pentru de a-lu aflá in Jude'a. — E probabilu, că magii au plecatu la prim'a conjunctiune alui Saturnu cu Jupiter, (Juniu) seau la începutulu celei de a dóu'a, (Augustu) și după unu pelerinagiu destulu de ostentiosu au trasu spre Jerusalemu capital'a Judeei, unde, vedi-bene, cugetau și ei a aflá léganulu noului rege. Si e lucru naturalu că strainulu din Idumea (Herode) s'a spaimentatu de o întrebare așa hotărîta a magilor despre *noulu rege*, cu atatu mai vertosu, că *fariseii*, cari avéu și darulu profeticu, 'lu încredentiara, despre órecarev'a, rebeliune, ce are se i se întemple. — Magii neaflandu șire secură parasira Jerusalemulu, și éca conjunctiunea susu-numitiloru planeti se aretá éra (a III óra in Decembre) și inca așa aprópe încatu lumin'a loru apareá cá o radíá maiestateca, in forma de *stea*, in direcțiunea înspre Betleemu. „Si éta stéu'a, pre care o vediu-seru la Resaritu — mergeá inaintea loru, pana a venitu și a *statutu* dé-supr'a unde érá prunculu, ér ei vedîndu-o s'au bucuratu cu bucuría forte mare.” Astfeliu scrie Mateiu (2, 9, 10, 11); și candu scrie in est-modu, — nu'trebuie se perdemu din vedere împregiurarea, că elu nu a datu lectura astronomiloru, ci poporului și s'a exprimatú așa cá se fia mai usioru preceputu, buna-óra cum aflamu scrisu și despre Josue, că a *opritu sórele*. Filosofii nu au luat stéu'a de „*conducatoriu*”; pentru-că in Jerusalemu au șricitu, că in Betleem e a se nasce *noulu rege*, și calea spre Betleem a fostu pré usioru a o aflá. — Asemenea asiedierea stelei chiar' dé-supr'a locului, unde érá prunculu, inca nu e a se luá in întielesulu strictu, ci că ace'a lumina s'a

respiratu preste Betleem si giurulu seu. — Loculu nascerei l'au potutu ei eruá chiar' dela pastorii, cari 'si-au depusu omagiele noului rege, seau dela ori-cene, cà-ci pastorii nu au tienutu secretu lucru, deorace la Luca (2, 18) espresu se dîce: „si toti cei-ce au audîtu s'au miratu de celea, ce s'au dîsu de pastori.“

Rationalistii rîdu de stéu'a filosofiloru, si o tienu a fi o legenda, o fabula — nu miraculu. — Ori-ce se fia *noi credemu*, cà Domnedieu cu aratarea acestui fenomenu naturalu, — *a vrutu cà însisi paganii se vena la eslea fiului seu spre inchinatiune!* *Geologi'a* e o scientia tenera, recenta; dara geologii marturisescu cà Moise in istori'a genesei a desvoltat'o fórte escelentu; *Astronomi'a* din contra e o scientia fórte vechia, — si prin ace'a cà in Evangeîu ocure „stéu'a dela Resaritu;“ incatu aratarea ei se baséza pre date matematece, cá a unui Keppler, Schubert, Pfaff, Munker, And, etc, — se da unu atestatu despre o *astronomia neinsielatoria*; si bene se bage de séma si rationalistii nostri moderni, cari indata ce numai au calcatu pragulu cutarei Universitati, — nu incéta de a profaná lucrurile si miraculele domnedieesci, — cá nu cum'va in gustulu loru nebunu de a rîde de totu ce e religiosu — se devena ei insii mai intr'unu capetu *rîsulu*.

* * *

4. *Presentarea lui Isusu in templu.* E cunoscutu, cà, dupa legea mosaica, tóta mam'a trebuiá se-'si duca pucinu dupa nascere antaiu-nascutulu seu in templu, spre sùvenirea placuta despre scutirea de mórte a antaiu-nascutiloru candu cu celea 10 pedépse in Egiptu. Mam'a Domnului inca se supuse acestei legi cu umilintia, aratandu intru tóte a fi „serv'a Domnului.“

Asia, asemenea altoru muieri, merse si „cea binecuvantata intre muieri“ la Jerusilemu, la templu si fora sfiéla depuse jertfa (numita de curature): dóue turturele, jertfa celoru seraci. — Preîntipuire a fostu acést'a jertfa curata la jertfa de pre cruce; numai catu sant'a Mari'a

nu sciá inca cum are se se intemple rescumperarea, carea o audf-se din rostulu angerului. — Dar' indata i spune in unu modu profeticu prin catev'a cuvente betranulu Si-meonu, care caruntu la pèru si cu virtute, — dar' teneru in vorbire, — pasîndu spre prunculu domnediescu, 'lu luà in bracia dîcîndu: „acum'a demite Dómne pre servulu Teu in pace, cà ochii mei vediura *mantuirea*, carea o-ai pre-gatitu toturoru popóraloru, *lumina* spre descoperirea pa-ganiloru, — si *marire* poporului Teu Israel.“ — Toti acei ce se rogáu se adunara împregiurulu pruncului mirandu-se de celea ce audiau din gur'a betranului, carele finindu be-necuventarea contenuà directe spre mam'a pruncului: „Éta acest'a este pusu spre caderea si redicarea multor'a in Israel, si prin *ins'asi anim'a Ta vá trece sabía*, *cá se se descopera cugetarile multoru anime*. (Luc'a, 2, 29—36.)

Presemtîrea asistentiloru, cà acestu pruncu este Mes-si'a celu multu acceptatu, — prelanga cuventele betranului se intari prin profetés'a An'a, — carea laudandu pre Dom-nedieu, recunoscù cà acestu pruncu e Messi'a si „vorbiá despre elu toturoru, cari acceptáu *mantuirea* in Israel“ (Ib. 2, 38.)

Asiadar' vedemu, cà precum in Betleem, asia si in Jerusalem, — s'a notificatu nascerea Mantuitoriului totu mai multu, acolo cá si aici: cei buni bucurandu-se, cei rei spaimentandu-se.

Mari'a inse vorbiá totu pucine, cu atatu mai multe cugetá despre cele audîte si vediute, si mai vertosu des-pre ace'a: cum i vá penetrá sabi'a anim'a sa; dara in urma plena de pietate si resemnatiune santa: „Éta *sérv'a Dom-nului* — *fia mie dupa vo'ra lui!*“

5. *Fug'a in Egipetu.* Tiranulu Herodes erá in una iritatiune nedescriptibila. Declinarea poporului decatra den-sulu erá totu mai evidenta; încatu fariseii însii i spuseru a fi neinlaturabile rescól'a. Si dupa-ce elu, dupa daten'a *toturoru tiraniloru*, prin spionage a eruatu, cà Messi'a in adeveru s'a nascutu, — ba cà s'a vediutu de totu publiculu

in templu si inca prin betranulu Simeon si prin cuviós'a Ana s'a si anunciatu poporului sosirea *imperatîei celei mari alui Domnedieu*, si dupa-ce in fine s'a vediutu însielatu si decatra filosofi, — s'a maniatu fórte si lasà cá in Betlehem si giurulu aceluia se se taie toti pruncii de doi ani si mai diosu, calculandu tempulu convenirei lui cu filosofi. ¹⁾ — Singuru prunculu celu domnedieescu a fostu mantuitu de morte prin fug'a parentiloru sei in Egiptu, ²⁾ unde a si petrecutu pana la mortea tiranului. Petrecerea in Egiptu a trebuitu se ffa mai multu de doi ani; pentru-cà in diumetatea prima a a. 748 ab Urbe cond. s'a facutu caletori'a, si in a. 750 a. U. c. s'a întemplatu mortea lui Herode.

* Josifu si Mari'a, la descoperirea angerului: cà a moritu celu-ce cautá se omóre prunculu, s'au reintorsu éra in patri'a loru — dara de nou s'au umplutu de fiuru audîndu cà Archelau, fiulu lui Herode domnesce in loculu tatane-s'o. ³⁾ Asia s'au indreptatu catra Nazareth.

Suntu frumóse unele naratiuni referitorie la prunci'a si fug'a lui Isusu in Egiptu, cari nefiendu scrise remanu dreptu myturi religióse. — In diu'a prima a caletoriei catra Egiptu, se dice, cà a pausatu famili'a santa sub umbr'a unui smochinu. Prunculu domnedieescu se intinse dupa frupte inclinandu crengile in diosu. Acésta se representa frumosu in pictur'a lui Coreggio „Madonna colla scutella.“

¹⁾ Unii invetiati mai recenti, cà Dr. Sepp („Vieti'a lui Christosu“ T. I, f. 91.) afirma cà omorirea prunciloru din Betleem ar' fi fostu numai o mica parte din macelulu, ce l'a întreprensu Herode cu ace'a ocaziune, deorace marturisesce, cà si dintre farisei si alti Jidovi lui suspecti ar' fi omoritu preste 6000; despre-ce face mentiune si scrietoriulu *Jos. Flaviu* (Antiq. 17, 2. 4.) Acestu din urma tace despre macelulu prunciloru, caus'a e cà densulu nu intrá exace in viéti'a politica; si afora deace'a acésta a fostu unu lucru bagatelu intre faptele lui Irodu.

²⁾ In Egiptu erau Judei asediati inca cu multu mai de 'nainte. Inca dela respirea cea din taia a Jerusal. (4 Imper. 25, 26) au emigratu cu cetele spre a scapá de servitute. Sub *Ptolomeiu Philopator* 'si-au redicatu unu templu pomposu in *Leontopole*. In *He-liopole* si pre tempulu lui Christosu érá in flóre una colonia curatu judaica.

³⁾ Istoricultu Josifu Flaviu o. c. dice, cà Archelau indata dupa † tatanes'o fiendu-cà Judeii i-au manifestatu resistentia, — a ma-

Totu in acé'a fuga a rogatu Mari'a pre unu semenatoriu, carele semená mazere, se-i déie catu de pucina; la ce semenatoriulu respunse, că elu sémena „pietri;“ si momentanu mazerea se prefacă in pietri. Pana adî se numesce campulu din sudulu Jerusalemului — „campulu mazerei,“ — care e preseratu cu petricele intru tóte asemenea cu mazerea.

Isvórele dela Ramla, au de a'si multiamî poterea loru vindecatória — dupa tradițiune — împregiurarei, că Mari'a 'si-a scaldatu prunculul in ele.

Si Julianu Apostat'a pentru acésta credentia a poporului le-a astupatu cu tina.

In Egiptu a facutu Mari'a prunculul Isusu unu vestmentu de lana, carele crescú mereu dupa trupu, nece-odata nu s'a ruptu, totudé-un'a 'si-a pastratu curatfen'a. Acest'a a fostu vestmentulu celu necosutu, pre care au aruncatu soldatii sorti sub cruce.

(Va urmá.)

Discursu funebreale

la inmormentarea lui MICHAILU VENTERU, notariu cercuale, repausatu in $\frac{1}{13}$ Ianuariu 1879 in comun'a Sigu.

„Lupta buna m'am luptatu, cursulu mi-am împlenitu, credinți'a o-am pađitu, ce-i inapoi: pusă-mi este mie corón'a direptațiu, carea 'mi va dá mie Domnulu intr'acé'a dî Judecatoriulu celu direptu, érá nu numai mie, ci si toturor'a, cari ascépta venirea lui.“

II. Tim. IV. 7, 8.

Domnedjeulu vietiei si alu mortiei nóstre, Carele ne chiami spre fiintia, si prin morminté ne conduci la eternitate: santiesce, întareșce si mangaie anemele nóstre intristate, si între cugetarile despre mórte si grópa, pacea t'a ni-o daruiesce nóue si in viétia si la mórte! Fà-ne a vedé marirea t'a pre pamentu si in ceriu!

Cuvénțele mai inainte rostite, dupa cari vomu direge cugetarile nóstre pâna-ce-amu giuruí osamintele repausatului nostru ~~confrate~~^{confrate} au fostu scrise de Apostolulu Pavelu in Rom'a, unde fiendu in prinsóre, 'si asceptá sen-

celitu ca la 3000; si precandu poporulu a tramisu deputatiune la Rom'a pentru detronarea familiei herodicee si adnexarea Judeei cu Siria in provincia rom., preatunci si elu merse la Rom'a pentru sustienefea sa in domnia. Numai titul'a de „rege“ nu i s'a concesu. Dupa 10 ani monarchulu Augustu l'a detronatu pentru tirni'a sa; bunurile i s'au sequestratu; ér elu s'a tramisu in Gallia in esilu, unde si mori.

tenti'a mortiei s'ale de martéru; pentru ace'a î-i erá suflé-
tulu seu impaciuitu cu cugetulu despre móрте, pentru ace'a
'si díce elu: „*Eu me jertfescu, si tempulu mersului meu
aprópe este.*“ Aceste le-a dísu elu cu o pacinicía, resolută
si fora surprindere. Si ce 'i-a datu lui acést'a bǎrbatǎ si
linisce? Togmai cunoscienti'a ace'a mǎngaitoria, carea elu
o márturisesce in testulu nostru, ace'a sperantia cerésca
pre carea dénsulu o edice la inchiarea acelu'a.

Se vedemu deci, Tristǎ Adunare! in ór'a acést'a, cu-
noscienti'a leniscitória si spěranti'a mangaiatória a unui
crestinu cându móre!

Lupta buna m'am luptatu; cursulu mi-am implenitú;
credinti'a o-am pǎdítu; ce-i indereptu: pusa-mi este mie
cunun'a direptatiei'.

Ce mǎngaiare, a fi convinsu despre acést'a! Convinsu
despre acést'a mare sperantia, crestinulu nu se uita neci
la un'a piedeca in viétia; usiore si scurte î-i paru luptele
si durerile; aceste se intorcu spre bucur'a acelu'a, carele
crestinesce le-a suferitu, pâna cându Domnulu i-a dísu:
destulu 'ti este tfe!

Lupta buna m'am luptatu, cursulu mi-l'am sevêrsítu,
credinti'a o-am pǎdítu. Aceste liniscescu pre crestinu candu
móre, càci lupt'a si-a luptatu, cursulu vietiei si-a implenitú,
credinti'a si a tienutu pâna la sfêrsítu. — La aceste trei
puncte principale se reduce tóta fiinti'a, faptele, suferintiele
direptiloru moritoru; ca adeca densii viétia si luptele ei,
sórtea si dorerile ei le-au suportatu, calea detorintieloru
si a chiamarei loru o percurgu si sevêrsiescu cu vrednicía,
cà 'si incordéza anim'a loru catra Domnedieu, spre lumea
cea nevediuata si asié vietuescu aici in lume, cá crestini
credu, lucréza si speréza. Acést'a pregatesce pre cei direpti
pentru ór'a cea inalta a esfrei crestinesci din viétia acést'a
spre intrarea in eternitate; acést'a pre toti moritorii î-i
intaresce, î-i mangaia, si care usioréza la toti moritorii
calea spre mormentu. Deci: ferice de acel'a, care póte
díce despre sine:

I. Buna lupta n'am luptatu.

Viéti'a, cu grigîle-i necurmăte, superări, primesdii si intristări, — viéti'a, despre care Moise a dîsu: că de sî erá scumpă, totusiu ace'a n'a fostu altu-ceva decātu ustenéla si lucru: se póte asemená cu un'a luptă, — căci de sî amu poté scóte afară dela acést'a luptă — ce'a ce nu totudéun'a se póte díce — anii copilariei vesele, dimpreuna cu anii junetiei, ce iute s'a petrecutu: totusiu indată se incepu deodată cu etatea barbatésca impreunata cu implenirea chiamarei sî luptele, cari tienu neincetatu pâna la mórte.

Căci éta! Aci luptă acusi cu grigîle pentru pânea de tóte dîlele, acusi o luptă cu primesidi'a vietiei si a sanetiei, acusi superările animei, acusi érá luptă causata prin necrutiarea tempului.

— Colo lupta adese-ori cu grele si apesatorie ingrigfri despre ai nostri; mai apoi bóle, doreri, superari pentru slabitiunile, ratecirile si caderile nostre; lupta in laintrulu nostru contr'a patimiloru si sburdariloru. — Acolo in urma lupta chiar' cu spiritulu tempului presinte atátu in viéti'a publica, cá dirigatoriu, câtu sî in viéti'a sociale si casnica; — lupta acum contr'a neghiobiei, a rateciriloru, acum in contr'a nedireptatiei si a reutatiei; acum éراس in contr'a invinovatîriloru séu suspencionariloru nedirepte, precum si in contr'a necompetintiei si silei (fortiei).

Ici ne necasimu vediendu nevinovat'a venduta, — colo pentru direptulu calcatu in petiore. Lupta éراس pentru direptatea, adeverulu lui Domnedieu, pentru lucrurile lui Christosu, — lupta pentru binele omenimei.

Asia e direptulu totu cu viéti'a in lupta ori câtu pe-trece pre acestu pamentu. Asia 'si ajunge elu odinióra sî capetulu vietiei s'ale numai luptandu-se, — si éراس numai luptându poté pasí in imperat'a eternitatiei, pentru-că si mórtea e o lupta precum a fostu si viéti'a.

De a poté sevêrsí lupt'a cu tredîa si seriosu, cu vrednicía si crestinesce, pre lînga tóte obstaculele ce ne

venu in contr'a odihnei, fericirei animei si a cunoscintei n'ostre: acést'a e tem'a cea mare a vietiei; intr'acést'a se probédia mintea barbatésca, cea mai inalta virtute a omului: tar'a voiei, puterea neinvinsa a cunoscintei din la- intru, forti'a lui neplecata, tar'a libertatiei spirituale.

Acolo se aréta câtu p'óte face omulu déca voiesce, de acolo se vede câtu de susu stà sufletulu omului preste ceste semt'itorie pamintesci si temporale; cum bravulu crestinu nu se sparia neci de un'a ostenéla ori intaritare ce conduce la chiamarea lui, nu crutia neci o jertfa ce trebue se aduca pentru salvarea consciintei s'ale interne.

Éra la inseratulu d'flei celei mari se p'óta díce: buna lupta m'am luptatu eu; lupt'a pentru adeveru, virtute si direptate neci candu nu o-am perdutu din vederea ochiloru din frica omenésca séu pentru complacerea altui'a; neci candu m'am feritu de a me luptá cu peccatele si cu ne-direptatea, din slabitiune, din necredintia, iubire de sene, ori aplecari lumesci; in contr'a sortiei am datu peptu cu barbatía, cu buna rabdare si cu incredere in Domnedieu: si acum intaritu, cu bucuría, curatu si liberu pasiescu afara din acést'a lume!

Acést'a e un'a invingere liniscitoria pentru cei drepti! si câtu de odihnítoria e pentru cunoscintea sufletulu a-celui'a, carele p'óte adauge cà:

II. *Mi-am implenitú cursulu.*

Nu firulu vietiei intielege Apostolulu, ci implenirea detorintieloru si calea chiamarei omului, precum elu insusi m'árturisesce betrániloru din Efesu dic'ându: *dureri si superari me ascéptá pre mine in Ierusalim, dar' eu neci un'a din aceste nu bagu in séma, neci cà 'mi pretiuescu viét'a mai pre susu, decátu se-mi implinescu prin tr'ens'a cu bucuría chiamarea mea, ce am luatú asupr'a-mi dela Domnulu Isusu de a m'árturisi Evangeli'a darului lui Domnedieu.* Acést'a este portarea dirigatorfei lui cu bucuría, cu cunoscintea si cu daru, spre care densulu priviá liniscitu. Si cu totu direptulu! elu mai multu a lucratu decátu toti

ceialalti Apostoli, facutu-a caletorfi grele si departate, cu mfi de primesdii pre ape si pre uscatu, intre jidovi si pagani, luptandu-se intre prieteni si vresmasi, cá se póta latfi Evangeli'a intre popórale pamentului si inaintea domniloru acelu popóra. — Cuventulu lui neci nu fú zedarnicu, deregatorfi'a lui nu fora binecuventare. Mai virtosu multiamesce lui Domnedieu, cá predicarea lui despre Christosu s'a facutu puternica la tóte comunitatile.

Binecuventarea vine in totu loculu, si totudéun'a urmédia atunci, candu lucrulu se gatesce cu intieptiune, candu poterea se folosesce cu socotéla buna, si tempulu intieptiesce se rescumpera, fiendu-cá: lucrulu lauda pre maiestrulu seu, si, jertfirea cu bucuría a voiintiei si vietiei nóstre pentru lucrulu nóue incredintiatu, dovedesce despre zelulu si credintfi'a ce ne misica spre acél'a.

Ori care chiamare séu diregatorfi'a mai de capetenia are a se luptá cu osebite greutati ori piedece, si poftesce cu totulu osebite insusfri: abdfcere de sene, jertfire de sene dela acél'a, care voiiesce cu folosu si binecuventare a intreprinde ace'a chiamare ori diregatorfi'a.

Acel'a trebue cu totu sufletulu seu se-si implinésca detorintiele luate pre umerii sei, si a nu se inspaimená candu lumea i-ar' pune inainte greutati, a nu se descurgíá candu spiritulu tempului l'aru imbiá cu lupta: se nu se retraga fricosu candu pentru deprinderea oficiului séu a chiamarei s'ale ar' trebú se-si lapede pre catuv'a tempu bucurfi'a si comoditatea, si a nu sí devení doboritu si ostenu, déca zól'a nu i-ar' coroná indata lucrulu: ci se continue mai departe lucrulu — precum a dísu si facutu Christosu — pâna-ce este diua si nu vine nópteá, candu nimene nu póte lucrá.

Acést'a credintfiósa implenire a lucrului nóue incredintiatu — séu serguintios'a economisare cu talantii dati nóue — ne va imbarbatá a díce: „*cursulu l'amu implenit.*“

Acésta mangaiatoria cunoscentia se conchide prin blândeles cuvinte:

III. Credinți'a o-amu padítu.

Prin aceste se vedesce starea leniscita a sufletului a celui crestinu, carele in tóta viéti'a s'a a avutu pre Domnedieu inaintea ochiloru si intru anim'a s'a, cu cari cuvinte insusi Apostolulu adevverului si Invetiatoriulu Evangeliei a onoratu pre Domnedieu, pre carele l'a vestitu, a urmatu Rescumperatoriulu pre Carele densulu cá pre unu Prototipu 'lu pune inainte, si cu semtîri ceresci a fostu pètrunsi, si catra Care densulu asia bucurosu ar' fi redicatu lumea!

Credinți'a este cuventulu cunoscutoriu si semnulu santu alu temetoriului de Domnedieu, carele ori in bucuría, ori in superare cu multiamita cauta in susu catra Parintele cerescu, carele dà viétiã si face bine cu noi, chivernisandu sórtea nóstra pamentésca.

Celu credintiosu ori ce face séu lucrã, cere potere de susu, acceptandu si sperandu urmare si daru de susu.

Credintiosulu cérca pre Domnedieu si 'lu afla pre Densulu si acolo, unde noi marirea cea vecinica nu o vedemu fiendu-ne póte impaingenati ochii sufletului prin dorerós'a devisa a materialismului, naturalismului, si urmarei acestor'a: epicureismului, — de sî „*Ceriurile spunu marirea lui Domnedieu si facerea maniloru lui o vestesce tar'a.*“ Credintiosulu sênte viersulu induratu alui Domnedieu acolo, unde noi acel'a, din caus'a mai multoru pasiuni ce ne pascu, nu vojimu a-lu audí séu a-lu cercá.

Credinți'a curata si acolo unde se gata marginile caletoríei nóstre, vediendu mormentulu intunecosu: sperandu cu fericire se uita preste densulu in lumea cea vecinica nevediuata si nesfêrsíta alui Domnedieu, sciendu cà: Domnedieu nu este alu mortiloru ci alu viiloru. Singura credinți'a e ace'a, carea, si dupa ce tóte semtîrile s'au tempitu, tóte poterile au trecut, ne dà virtute tocmai atunci, candu tóte dfilele fericirei si a vietiei ne parasescu.

Astfeliu imbracati cu pavéz'a bunei credintia la sfêrsítulu vietiei nóstre de facia va se steie si *Speranti'a* cea

cerésca, carea va mangaiá sufletulu acelu'i'a, a-carui ochi si anima se frangu prin mórte cu inaltele cuvinte ale Apostolului: „*mi s'a pusu coron'a direptatiei, pre carea Domnulu Judecatoriulu celu direptu 'mi va dá mie in diu'a acé'a, inse nu numai mie, ci tuturoru acelor'a cari iubescu aretarea lui.*“ Un'a atare acceptare pre câtu de firesce se cade direptu credintiosului a carui anima s'a probatu prin lupta si doreri: pre atátu e acel'a si demnu de dens'a.

Credinti'a nu se indoiesce despre ace'a resplatare neci atunci, candu morindu omulu, î-i resaru dñorii unei vietii vecinice, pentru-cà credinti'a este tocmai adevieria celoru sperate; credinti'a este un'a neindoiéla despre acelea, cari omulu nu le vede; credinti'a redica anim'a omului tocmai de a privi preste cele vedute la cele nevedute si preste cele temporale la cele eterne; Credinti'a primesce promisiunea (fagaduintia) lui Isusu Christosu cu cea mai adúnca convingere cà „*celu ce crede intru mine, de va si morí totu va fi viu, celu ce crede intru mine nu va morí nici odinióra.*“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cum s'ar si poté dar' indoi unulu cá acel'a despre resplatarea cea dirépta a fapteloru s'ale atunci, candu la capetulu vietiei sale póte díce ca: „*mi-am implenitu cursulu chiamarei, a vietiei mele?!*“ Óre poté-s'ar' teme unulu cá acel'a cà Domnedieu, Judecatoriulu, nu-i va dá lui cunun'a vredniciei s'ale? cà dóra-i va trece cu vederea credinti'a lui, faptele cele bune a lui, cà, ce a semenatu aici cu lacrimi se nu secere intru viéti'a eterna cu bucuria? Nu se téma nici de câtu celu direptu cu sufletulu; cà-ci la mórtea lui intru tóta marirea i se voru deschide usile raiului!

Acum ve intrebú, Tr. Asc!, cà nu aru fi óre celu mai superatoriu lucru acel'a, candu la ór'a mortiei nóstre pre veci ne amu despartí de toti acei'a carii ne-au fostu nóue mai placuti: rudenii, parinti si altii, cari ne-au indulcitu dílele amare? Ba ar' fi celu mai ingrodítoriu pentru ori si care omu binecugetatoriu si cu fric'a lui Ddieu, — pentru ace'a díce sí S. Apostolu Pavelu: „*cà nu numai mie mi s'a pusu corón'a direptatiei, ce tuturoru, celoru ce*

iubescu aretarea lui,“ deci cu totii ne vomu uní intr’o unire santa si in eternu tienatoria si asia precum dîce totu ace-l’asi Ap. Pavelu: „*pururea cu Domnulu vomu fi.*“ Acést’a va fi bucuri’a ace’a, despre care dîce Domnulu nostru Isusu Christosu: „*câ ochii n’au vedintu, urechi’a n’a auditu, si la anim’a omului n’a intratu, bucuri’a cá ace’a, ce a gatitu Domnulu celoru ce-lu iubescu pre dinsulu, carii credu, si speréza intr’énsulu pâna la mórte.*“

Acést’a credintia si sperantia a nutritu si pre adormitululu in Domnulu: uitându-se cu ochii sufletului seu la cele venitórie, la resplatirea direpta sî dicîndu: *Lupta buna m’am luptatu, cursulu vietiei intru lenisce l’amu implenitu, credinti’a pâna la capetu o-amu paditu, acum sum convinsu câ Ddieulu díreptatiei ’mi va dá mie coron’a resplatirei celei dírepte a fapteloru mele.* Deci a ajunsu prin luptă la pace, la bun’a resplată sî la bucuri’a cerésca. AMINU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bibliotec’a lui Salmanassar.

Comunicata prin Alessiu Anderco homorodanulu.

(Urmare si fine.)

Izdubar intréba pe Ahisisadra — Berozus ’lu scrie Hisuthrus in ce modu s’a eternisatu elu pe sene, la aceste cuvinte respunde precum urméza:

Revelatu se fia tîe Izdubar scirea orcana.

Facati-se sciuta tu o fă domnedieiloru,

Cunosci tu cetatea Surripae: aici principe am fostu eu.

Acésta cetate e vechia, ér’ servitiu domnedieiloru n’a fostu in ea.

Totu am fostu eu onoratoriu domnedieiloru celoru mari

Si ace’a a maniatu pe Anu¹⁾

Si a voitutu a estirpá pre ómeni -- Biu²⁾, Neogal³⁾, Ninip⁴⁾.

Dar’ totusi a fostu induratoriu mie Hea ddieulu neesistintiei

Intentiunea acést’a mi-o facu cunoscuta in mediulu noptiei in visu:

¹⁾ Anu regele. ²⁾ Domnedieu. ³⁾ Ddieulu casului sinistru. ⁴⁾ Ddieu celu puternicu.

„Tu fiulu lui Obartes, care ai origine din Surripae,
Fà-ti o naia mare si o gata câtu mai ingraba
Si alege din pârg'a semintieloru si salvéza totu ce are viétia
Si baga in naia sementi'a celoru vii.
Nai'a, care tu vei edificá, unu ser — 3600 palme — se fia mesur'a

[lungimei,

24 — Soss — 1440 palme, mesur'a latimei si inaltimei.

Candu va fi esundarea, care voiescu eu voue a o tramite,

Mergi in laintru, — inchidiendu apoi usi'a naiei. —

In laintru in midilocu baga sementi'a, mobilele si bunurile t'ale,
Bogati'a t'a, sêrvitórele t'ale, sclavele t'ale si servitorii tei.

Vitele de agraria, fierele campuriloru, voiescu mai cu séma a le

[stringe.

Voiesce elu a le tramite la tene, cá se remana padíte in nai'a ta.“

Tóte câte le-am avutu, le-am adunatu la olalta :

Tóte câte le-am avutu in auru, tóte câte le-am avutu in argintu,

Tóte câte au avutu viétia, le adunaiu la olalta,

Tóte le am bagatu in naia, toti ai mei servitori si servitore,

Vitele de agraria, fierele campuriloru,

Membrii familiei, i-am adunatu si pre toti la olalta fi sufii in naia.

O esundare dimate Samas intr'o séra dîcîndu :

„Eu voiescu una ploia violenta a lasá din ceriu,

Intra in laintru in naia, si inchide usi'a ei!“

Intraiu in naia, si inchiseiu usi'a.

Déca inchiseiu usi'a: am datu corabierii Buzursadirabi grigi'a

In ór'a demanetiei se porni unu orcanu,

[in mâna.

La orizontu se redica latu si greu Bintuna in midiloculu cestui'a,
Nebu si Saru s'au dusu inainte.

Peste dealu si vale pasiescu portatorii de tronu.

Devastatorulu Nargal arunca josu,

Ninip pasiá inainte si esterminá.

Spiritele au adusu stricatiune,

In glori'a loru au curatitu pamentulu.

Pâna in ceriu s'au inaltiatu inundarea lui Biu.

In profundu a fostu lamin'a pamentului

A esterminatú totu ce e viu de pe faci'a pamentului,

Pâna la ceriu s'a inaltiatu inundarea peste tóte popórele.

Fratele nu a vediutu pe frate mai multu.

Ómenii nu s'au cunoscutu unulu pre altulu

Déca au trecutu siese díle si siese nopti,

Ventulu, ploia si esundarea au inceputu a scádé,

Devastarea a fostu asemené, cá prin unu cutremuru de paméntu.

Paméntulu s'a uscatu, orcanulu si inundarea au incetatu; —

Prin acestea am fostu cá pe o mare portatu.

Genulu omenescu, carele e dedatu la pecatu — —

Inotáu cá trestí'a tóte corpurile lorú.

Am deschisu feréstr'a si a cadiutu pe faci'a mea lumiaa.

Infioratu am cadiutu la olalta, am siediutu diosu si am plânsu.

Tiermuri am vediutu la marginea marei.

De doisprediece coti s'au inaltiutu preste pamêntu

In tiér'a lui Nizir s'au aruncatu nai'a mea,

Dealulu din Nizir a opritu nai'a, si nu a mersu din colo.

In diu'a de antâiu si a dou'ã au remasu tóte asié;

In a trei'a si a patr'a dî asemenea;

In a cincea si a sies'a totu astfelu.

A sieptea dî dupa ce a trecutu

Am lasatu unu porumbu, a sboratu de aici, a sboratu in colo, a

[sboratu in cóce:

Si neafându locu de repausu, s'a intorsu indereptu. --

Am lasatu o rîndunea si a sboratu de aici, a sboratu in colo, a

[sboratu in cóce.

Si neafându locu de repausu, s'a intorsu indereptu. —

Am lasatu unu corbu, — elu a sboratu mai departe,

Si sborându, a vediutu corpuri pe apa:

A rosu la acele, si a inotatu, si mergându de aici, nu s'a mai in-

[torsu inapoi.

Atunci am lasatu fierele, dupa patru venturi, si am versatu unu

[sacrificiu de beutura.

Apoi am edificatu unu altariu pe vîrfulu dealului.“

Cetindu acestea, cene ar' cutezá a díce cá nu suntu intru tóte confórme descrierei lui Moise, — luându afara frasele poetice si datínele introduse domnedieiloru nationali. — Dá aceste tóte suntu fapte omenesci: tóte celealalte descrieri Babilonice cu litere icuconice, convinu intru tóte cu descrierea lui Moise in Genesis capu 7 si 8.

Cá se avemu idea despre relatiunile sociale politice, si despre cultur'a natiunei din Stîrpe-Semi inainte ca 4000 de ani, vedu cu scopu a insemná conceptulu unui contractu de vendiare, aflatu a-semené in bibliotec'a lui Salmanassar.

In frontulu documentului, erá datina a pune sigilu; persón'a carea nu avé sigilu, apesá tóte cincí unghiele degeteloru manei in argil'a móle, pe care se scriá contractulu, asié precum va armá aci:

Documentu de vendiare.

- Semnele unghiilor lui Sarludari.
- Semnele unghiilor lui Achassur.
- Semnele unghiilor femeii, Ama-Sula, muierea capitanului Beldur.

Toti proprietari a obiectului vândutu.

Se vende o casa in statu bunu, cu tóte câte se tienu de ea, care este in cetatea Niniveh in piatia, si este intre cas'a lui Manukiache si alui Elittija.

O cumpera Domnulu Sil-Assur din Aegyptu, pentru o mina regésca = 180 marce = 90 fl. v. a. — dela Sarludari, dela Achassur, si femeia Amat Sula, muierea susu-numitului barbatu.

Pretiulu s'a hotaritu definitivu, si s'a solvitu cu bani gat'a. — A se revocá ori a se nihilá contractulu acest'a, nu se póte.

Care dintre vendiatori, ore-candu-va in venitoriu ar' veni la mine — jude — cá se nibileze contractulu facutu cu Sil-Assur, va ff detoriu a depune diece mine de argintu = 1800 de marce = 900 fl. v. a.

S'au vendutu in presentia lui Susanka; cumnatulu regelui capitanulu Harmaza.

Razu, marinariu; Nabuduruzur, politiaiu; Harmaza, capitanu de naia; Sinsaruzur; Zidkaju.

26 Sivan a anului Zazai, locutienatoriu de Arpad.

S'au insemnatu prin :

Samasjukinach. Littur. Nabusumusur.

RECUNOSCIENTI'A.

Dupa ce vomu defini ce este binefacerea, vomu vedé la care ómeni datorimu recunoscientia si pentru ce lucruri, si cum trebue se fimu cá se avemu recunoscientia.

Binefacerea dara, pe care facându-o se dîce cá indatorimu pe celu care are trebuintia, este binele ce facemu cuiva, nu pentru cá se-i întorcemu vre-unu bine ce primiramu dela elu, neci pentru cá se ne folosimu cu ceva prin acés'a noi, care 'lu indatorimu, ci numai si numai pentru folosulu acelui'a, carui'a î-i facemu bine.

Mare este dar' indatorirea nóstra, candu avemu forte mare trebuintia, séu candu ni se dà ajutoriulu la mari si grele lucrari, séu candu binele ni se face iu nesce astfelu de impregiurari, séu

candu binefacutoriulu ne face binele singuru, séu elu celu de antaiu séu elu mai multu. Căci trebuintiele suntu unu feliu de dorintie, si dintr'ensele acele mai cu séma cari ne aducu intristare, déca nu se face ce'a ce dorimu, precum se intempla la pasiuni, la amoru de esemplu, apoi la dureri trupesci si la pericule; căci si celu in periculu si celu intristatu dorescé ceva; de ace'a multu suntemu recunoscători celoru, cari ne vinu intr'ajutoriu, candu ne aflamu in seracie séu in esilu, chiaru si mici indatoriri déca ne voru face; caus'a este că ne aflamu in mari nevoi si in timpuri grele. Astfeliu s'a intemplat cu celu care la Lyceu dedù rogoji-n'a. Indatorirea dar' in astfeliu de impregiurari mai cu séma trebue se se faca, séu de nu, in altele asemenea si mai grele.

Fiindu dar' cunoscutu in ce impregiurari se face indatorirea si in ce lucruri si cum trebue se fie cei cari indatoréza, este invederatu că din acestea trebue se luamu argumentele si se pregatimu pe auditori aretându pe cei care trebue se fie recunoscători că suntu séu că au fostu intr'o astfeliu de intristare séu de lipsa, ér pre cei cari au dreptu la recunoscientia că le-au facutu bine in nesce astfeliu de nevoi facundu-le cutare indatorire. Din acestea se vede si cum potemu se contestamu binefacerea si se aretamu că cinev'a nu detoresce recunoscientia. Trebue dar' se aretamu că cei cari pretindu recunoscienti'a facu séu au facutu binele pentru interesulu loru propriu, ce'a ce nu este o binefacere: séu că din intemulare au facutu ce'a ce au facutu, séu că au intorsu unu bine ce li se facuse mai inainte, ér nu că au facutu o binefacere, fia cu scirea fia fora scirea loru despre acést'a; căci in amendoue casurile s'a intorsu ceva pentru ceva, asia încātu neci astfeliu nu pôte se fie binefacere. Si pentru a aretá acést'a trebue se luamu in bagare de séma tóte categoriile; căci la ori-ce binefacere trebue se se arete ce s'a facutu, cătu, ce feliu, candu, unde? Se mai pôte luá cá proba că cineva nu este binefacutori, si déca in impregiurari mai pucinu grele n'a datu ajutoriu, déca si dusimaniloru nostri séu la ai lui a facutu séu aceleasi lucruri séu mai mari; deci este invederatu că ce'a ce ne-a facutu nóue n'a facutu-o pentru iubirea catra noi. — Asemenea se pôte luá cá proba spre a se contestá binefacerea si déca pretinsulu binefacutori a datu cu scirea s'a lucruri próste; căci nimené nu se aréta că are trebuintia de lucruri próste.

Atát'a despre binefacere, despre recunoscientia si cum se contesta pretentiunea la recunoscientia.

Aristotele.

Proprietariu, Editoru si Redactoriu respundietoriu :

POP'A NICULAE FEKETE-NEGRUTIU.

Imprimari'a diecesana din Gherl'a.